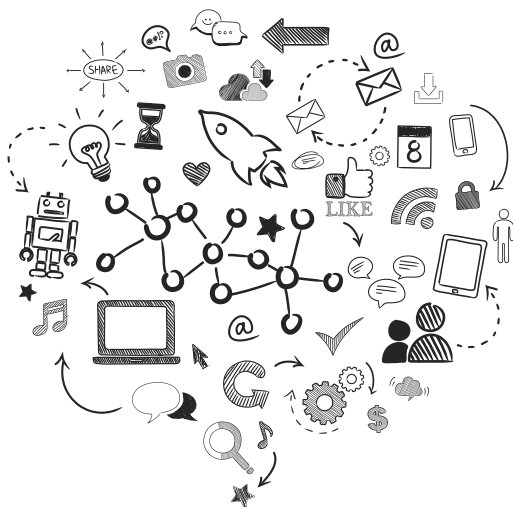

บทบาทของคริสตจักรและเครือข่ายที่มีพลต่อการเข้าถึงการศึกษาของบุตรหลานแรงงานข้ามชาติในจังหวัดสมุทรสาคร

The Role of Churches and Networks in Affecting Educational Access for Children of Migrant Workers in Samut Sakhon Province

คชตริย์ เจริญสุข และ ทรงชัย ทองปาน
Khotchatrai Charoensuk and Songchai Thongpan

บทบาทของคริสตจักรและเครือข่ายที่มีพลต่อการเข้าถึงการศึกษา ของบุตรหลานแรงงานข้ามชาติในจังหวัดสมุทรสาคร

The Role of Churches and Networks in Affecting Educational Access
for Children of Migrant Workers in Samut Sakhon Province

คชตริย์ เจริญสุข¹ และ ทรงชัย ทองปาน²

Khotchatrai Charoensuk and Songchai Thongpan

¹คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ กรุงเทพฯ 10240 ประเทศไทย

Graduate School of Public Administration, National Institute of Development Administration,

Bangkok 10240, Thailand e-mail: khotchatrai2545@gmail.com

²คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ปทุมธานี 12121 ประเทศไทย

Faculty of Liberal Arts, Thammasat University, Pathumthani 12121, Thailand

e-mail: songchaius@yahoo.com

Received : July 31, 2024 Revised : November 4, 2024 Accepted : November 6, 2024

7

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาบทบาทของคริสตจักรที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดการศึกษา ปัญหา และอุปสรรคในการจัดการศึกษาแบบพหุวัฒนธรรมของบุตรหลานแรงงานข้ามชาติ (2) ศึกษาบทบาทของเครือข่ายการย้ายถิ่นที่มีผลต่อการเข้าถึงการศึกษาของบุตรหลานแรงงานข้ามชาติ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้อำนวยการฝ่ายสังคม อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ ผู้อำนวยการศูนย์ฯ ผู้จัดการศูนย์ฯ ครูผู้สอน ผู้ปกครอง กลุ่มนักเรียน และเครือข่ายย้ายถิ่น จำนวน 30 คน โดยใช้การเลือกแบบเจาะจง วิธีในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การศึกษาวิจัยเอกสาร การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกตการณ์ การลงภาคสนาม การฝึกปฏิบัติงาน (ตำแหน่งครูอาสาสมัคร) และการสัมภาษณ์เชิงลึก ผลการศึกษาพบว่า จังหวัดสมุทรสาครเป็นจังหวัดที่มีบุตรหลานแรงงานข้ามชาติที่มีความแตกต่างทางเชื้อชาติและชาติพันธุ์เป็นจำนวนมาก ส่งผลให้ศูนย์คาทอลิกนักบุญอันนา ศูนย์มาริสต์ และศูนย์คาทอลิกนักบุญออาгимเพื่อผู้อพยพย้ายถิ่นมีการจัดการศึกษาแบบพหุวัฒนธรรมเพื่อรองรับและส่งเสริมเด็กที่มีความแตกต่างหลากหลาย โดยได้รับเงินสนับสนุนจากกองทุน ดุ แม่โขง องค์การคาทอลิก จากประเทศฝรั่งเศสเป็นประจำทุกเดือน นอกจากนี้ เครือข่ายการย้ายถิ่นทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการได้เข้ามามีบทบาทในการส่งเสริม สนับสนุน และส่งเสริมการเข้าถึงการศึกษาของบุตรหลานแรงงานข้ามชาติ

คำสำคัญ : การจัดการศึกษา; พหุวัฒนธรรม; ชาติพันธุ์; ภาควิชาเครือข่าย

Abstract

This qualitative research aims to (1) examine how the church functions in relation to the educational process, problems, and obstacles in providing multicultural education for children of migrant workers (CMWs); and to (2) examine how migration networks affecting CMWs' access to education. Purposive selection was used to choose thirty key informants, including the Archdiocese of Bangkok Center's social director, center management directors and managers, teachers, parents, student groups and migration networks. Data was collected by documentary research, observation, fieldwork, on-the-job training as a teaching volunteer, and in-depth interviews. Results were that Samut Sakhon Province received a large number of CMWs from various ethnic and national backgrounds. As a result, the St. Anna Catholic Center, the Marist Center, and the St. Joachim Catholic Center for Immigrants offered multicultural education to support and encourage children of diverse backgrounds. Enfants du Mékong (Children of the Mekong), a French Catholic organization, also offered monthly assistance. Additionally, CMWs' access to education was supported, encouraged, and made easier by both official and informal migratory networks.

Keywords: Educational Management; Multiculturalism; Ethnicity; Network Partners

บทนำ

จังหวัดสมุทรสาครเป็นจังหวัดที่มีแรงงานข้ามชาติเข้ามาทำงานเป็นจำนวนมาก จากข้อมูลของสำนักงานแรงงานจังหวัดสมุทรสาคร ระบุว่า ในปี 2565 จังหวัดสมุทรสาคร มีแรงงานข้ามชาติที่ได้รับอนุญาตทำงาน 271,073 คน จำแนกเป็นกลุ่มต่าง ๆ ดังนี้ (1) คนข้ามชาติมาตรา 62 ประเภทส่งเสริมการลงทุน (BOI) จำนวน 446 คน (2) คนข้ามชาติมาตรา 59 ประเภททั่วไป จำนวน 4,137 คน (3) บุคคลซึ่งไม่มีสถานะทางทะเบียน (มาตรา63/1(4)) จำนวน 6,923 คน (4) คนข้ามชาติ 3 สัญชาติ จำนวน

259,567 คน แยกเป็นสัญชาติเมียนมา 237,195 คน สัญชาติกัมพูชา 12,654 คน และสัญชาติลาว 9,718 คน (สำนักงานแรงงานจังหวัดสมุทรสาคร, 2565) ซึ่งแรงงานข้ามชาติเป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศทั้งในภาคอุตสาหกรรม ภาคเกษตรกรรม และภาคประมง

การเข้ามาของแรงงานข้ามชาติเป็นการเข้ามาทั้งครอบครัว ทำให้มีผู้ติดตามแรงงานซึ่งเป็นบุตรหลานแรงงานข้ามชาติเข้ามาในจังหวัดสมุทรสาคร จากฐานข้อมูลทะเบียนราษฎร สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง ระบุว่าจังหวัดสมุทรสาครมีจำนวนการแจ้งเกิดในปี 2565 จำนวน 294,266 คน โดยแบ่งเป็นเพศชาย 154,702 คน และเพศหญิง 139,564 คน (กรมการปกครอง, 2565) จากปรากฏการณ์การเคลื่อนย้ายแรงงานข้ามชาติที่มีบุตรหลานแรงงานข้ามชาติติดตามมาด้วยนั้น นำมาซึ่งปัญหาการเข้าถึงสิทธิทางการศึกษาของเด็กในกลุ่มดังกล่าว อันเป็นปัญหาที่รัฐไม่สามารถดูแลได้ทั่วถึง ทำให้มีหลายองค์กรให้ความช่วยเหลือ หนึ่งในองค์กรนั้นคือ องค์กรทางศาสนา ซึ่งประกอบไปด้วย ศูนย์คาทอลิกนักบุญอันนา ศูนย์มาร์ส และศูนย์คาทอลิกนักบุญยออาคิมเพื่อผู้อพยพย้ายถิ่น ที่ได้เข้ามามีบทบาทในการให้การศึกษาและการดูแลสุขภาพ โดยการสนับสนุนขององค์กรสังคมมณฑลกรุงเทพฯ ซึ่งถือเป็นพันธกิจในงานด้านสังคมในการปฏิบัติความรักต่อเพื่อนมนุษย์กลุ่มเปราะบาง นอกจากนี้ ยังมีเครือข่ายของคริสตจักรที่คอยสนับสนุน เช่น มูลนิธิอองฟอง กลุ่มแม่น้ำโขง แห่งประเทศไทย โรงพยาบาลเซนต์หลุย เป็นต้น รวมถึงเครือข่ายภายในจังหวัดสมุทรสาคร เช่น ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ อำเภอมืองสมุทรสาคร อาสาสมัครสาธารณสุขข้ามชาติ โรงพยาบาลสมุทรสาคร เป็นต้น แสดงให้เห็นถึงบทบาทของเครือข่ายในการสร้างโอกาสทางการศึกษาแก่เด็กที่เป็นบุตรหลานแรงงานข้ามชาติ

ทั้งนี้ แม้จะมีการศึกษาการจัดการศึกษาให้กับบุตรหลานแรงงานข้ามชาติในพื้นที่ดังกล่าวมาแล้วนั้น อาทิ การศึกษาความร่วมมือระหว่างองค์กรภาครัฐและองค์กรพัฒนาเอกชน : กรณีศึกษา การจัดสวัสดิการด้านการศึกษาให้กับบุตรหลานแรงงานข้ามชาติในศูนย์คาทอลิกนักบุญยออาคิมเพื่อผู้อพยพย้ายถิ่น จังหวัดสมุทรสาคร ของปริญญา หวันเหลี่ยม (2558) ที่สนใจศึกษาการจัดสวัสดิการทางการศึกษาโดยความร่วมมือระหว่างศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยและศูนย์คาทอลิกนักบุญยออาคิมเพื่อผู้อพยพย้ายถิ่น แต่การศึกษาดังกล่าวสนใจศึกษาเฉพาะมิติของสวัสดิการด้านการศึกษา และเป็นเพียงการศึกษาเพียงศูนย์คาทอลิกนักบุญยออาคิม

เพื่อผู้อพยพย้ายถิ่น ซึ่งยังไม่ครอบคลุมศูนย์คาทอลิกนักบุญอันนาเพื่อผู้อพยพย้ายถิ่น และศูนย์มาริสต์เพื่อผู้อพยพย้ายถิ่น ซึ่งแต่ละศูนย์มีปัจจัยเชิงพื้นที่และบริบทที่ต่างกัน

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาบทบาทของคริสตจักรต่อการเข้าถึงการศึกษาของบุตรหลานแรงงานข้ามชาติในจังหวัดสมุทรสาคร โดยผลการศึกษาในครั้งนี้ จะทำให้เกิดความเข้าใจในบทบาทของคริสตจักรภายในศูนย์คาทอลิกนักบุญอันนา ศูนย์มาริสต์ และศูนย์คาทอลิกนักบุญอากิมเพื่อผู้อพยพย้ายถิ่น จังหวัดสมุทรสาคร ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดการศึกษาของบุตรหลานแรงงานข้ามชาติ และการมีส่วนร่วมของเครือข่ายการย้ายถิ่นที่มีผลต่อการเข้าถึงการศึกษาของบุตรหลานแรงงานข้ามชาติ อีกทั้งการศึกษาในครั้งนี้จะสามารถเสนอแนะแนวทางการจัดการศึกษาให้กับบุตรหลานแรงงานข้ามชาติ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทของคริสตจักรที่เกี่ยวกับกระบวนการจัดการศึกษาของบุตรหลานแรงงานข้ามชาติ
2. เพื่อศึกษาบทบาทเครือข่ายการย้ายถิ่นที่มีผลต่อการเข้าถึงการศึกษาของบุตรหลานแรงงานข้ามชาติ

แนวคิดทฤษฎี

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษา (Education Management) Hough and Duncan (1970) อธิบายความหมายของการจัดการเรียนรู้ว่า หมายถึง กิจกรรมที่บุคคลได้ใช้ความรู้ของตนเองอย่างสร้างสรรค์เพื่อสนับสนุนให้ผู้อื่นเกิดการเรียนรู้และมีความสุข ดังนั้น การจัดการเรียนรู้จึงเป็นกิจกรรมในแง่มุมต่าง ๆ 4 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านหลักสูตร (Curriculum) คือ การศึกษาจุดมุ่งหมายของการศึกษา ความเข้าใจในจุดประสงค์รายวิชา และการตั้งจุดประสงค์การจัดการเรียนรู้ที่ชัดเจน ตลอดจนเลือกเนื้อหาได้เหมาะสมสอดคล้องกับท้องถิ่น (2) ด้านการจัดการเรียนรู้ (Instruction) คือ การเลือกวิธีสอนและเทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม เพื่อช่วยให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ที่วางไว้ (3) ด้านการวัดผล (Measuring) คือ การเลือกวิธีการวัดผลที่เหมาะสมและสามารถวิเคราะห์ผลได้ และ (4) ด้านการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ (Evaluation) คือ ความสามารถในการประเมินผลของการจัดการจัดการเรียนรู้ทั้งหมดได้

องค์ประกอบของการจัดการศึกษา ปรัชญา เวสารัชช์ (2554) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบสำคัญของการจัดการศึกษามี 8 องค์ประกอบ ไว้ดังนี้ (1) สารเนื้อหาในการศึกษา (2) ครู ผู้สอน หรือผู้ให้การเรียนรู้ ผู้ถ่ายทอดเนื้อหาสาระ (3) สื่อและอุปกรณ์สำหรับการศึกษา สื่อและอุปกรณ์ต่าง ๆ (4) รูปแบบวิธีการเรียนการสอน (5) ผู้บริหารและบุคลากรที่ทำหน้าที่สนับสนุนการศึกษา ในการจัดการศึกษา (6) เงินทุนสนับสนุนสำหรับการจัดการศึกษา (7) สถานที่ศึกษาและบรรยากาศแวดล้อม และ (8) ผู้เรียนหรือผู้ศึกษาที่ถือเป็นองค์ประกอบที่จำเป็นที่สุดของการจัดการศึกษา

แนวคิดการจัดการศึกษาพหุวัฒนธรรม (Multicultural Education) โดย Cortes (1996) ได้กล่าวไว้ว่า การศึกษาแบบพหุวัฒนธรรมเป็นกระบวนการที่ครูได้ช่วยเตรียมผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาที่มีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมให้มีความเข้าใจ มีความร่วมมือร่วมใจกัน มองเห็นประโยชน์แท้จริงในการพึ่งพาอาศัยกัน เสียสละและยุติธรรม การยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรมนั้นไม่ได้ต้องการนำไปสู่ความแตกแยก การพัฒนาความเข้าใจกัน การพึ่งพาอาศัยระหว่างกลุ่มคน โดยอาศัยการศึกษาแบบพหุวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ชี้ให้เห็นว่า การแบ่งแยกทางสังคมนั้นเกิดจากการขาดวิจลณญาณของคน การศึกษาแบบพหุวัฒนธรรมจำเป็นสำหรับทุกโรงเรียน ไม่ใช่เพียงโรงเรียนที่มีเด็กหรือผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาที่มีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมเท่านั้น เพราะทั้งนักเรียนและทุก ๆ คนจำเป็นจะต้องแลกเปลี่ยนความหลากหลายทางวัฒนธรรมในชาติเดียวกัน เพื่อความเข้าใจกันและพึ่งพาอาศัย ดังนั้น โรงเรียนจึงควรเปิดโอกาสให้นักเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของโรงเรียนได้ขยายขอบเขตของความหลากหลายทางวัฒนธรรมจากสิ่งที่ใกล้ตัวออกไปสู่สิ่งที่ไกลตัว ซึ่ง Grant and Ladson (1997) ได้อธิบายเพิ่มเติมไว้ว่า การศึกษาพหุวัฒนธรรม มีรากฐานมาจากอุดมคติเกี่ยวกับเสรีภาพ ความเสมอภาค ความเป็นธรรม ความยุติธรรม และการให้เกียรติในความเป็นมนุษย์ ในขณะเดียวกันการศึกษาพหุวัฒนธรรม คือ กระบวนการซึ่งเกิดขึ้นในโรงเรียนและสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ซึ่งสอดแทรกอยู่ในทุกเนื้อหาวิชาและในส่วนอื่น ๆ ของหลักสูตร เพื่อที่จะเตรียมนักเรียนทุกคนให้สามารถเรียนได้อย่างกระตือรือร้น ภายใต้บรรยากาศขององค์การที่มีความเสมอภาค การศึกษาพหุวัฒนธรรมจะช่วยให้นักเรียนพัฒนาทัศนคติในเชิงบวก และการค้นพบตนเองภายใต้การเป็นสมาชิกของกลุ่มต่าง ๆ

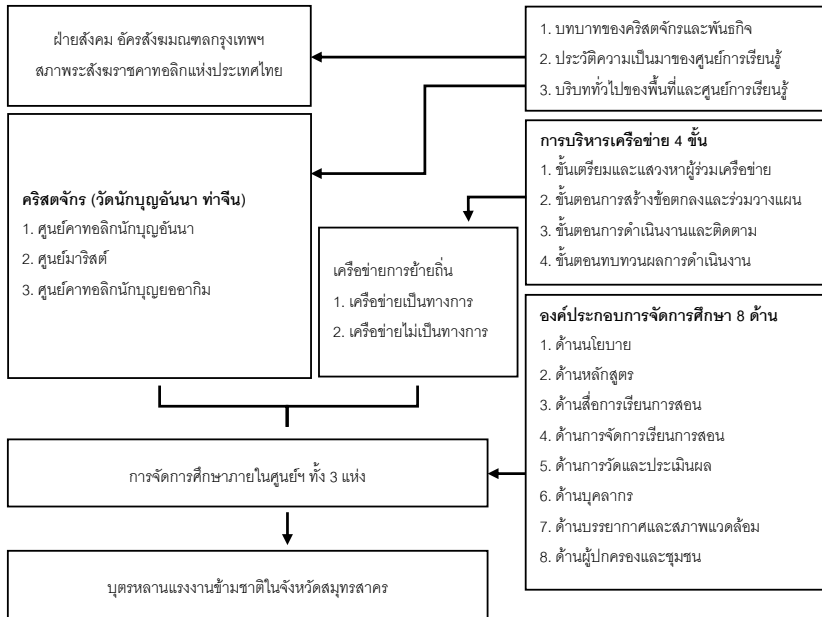
สำหรับหลักในการจัดการศึกษาพหุวัฒนธรรมตามแนวคิดของ Banks (2001) นักวิชาการศึกษาชาวอเมริกัน ผู้ซึ่งบุกเบิกวิจัยพัฒนาแนวคิดและมีวิธีการจัดการศึกษาพหุวัฒนธรรม ได้กล่าวถึงแนวทางการจัดการศึกษาพหุวัฒนธรรม โดยมีการแบ่งไว้ 5 มิติ ดังนี้ (1) บูรณาการเนื้อหาทางวัฒนธรรมในกลุ่มสาระการเรียนรู้ (Content Integration) (2) กระบวนการสร้างความรู้ (The Knowledge Construction Process) (3) การลดอคติ (Prejudice Reduction) (4) การจัดการเรียนการสอนด้วยความยุติธรรม (Equity Pedagogy) และ (5) การปรับโครงสร้างทางสังคมและวัฒนธรรมในสถานศึกษา (Empowering School Culture)

แนวคิดเกี่ยวกับเครือข่าย (Social Network) Alter and Hage (1993) ได้ให้ความหมายเครือข่าย (Network) ว่าเป็นรูปแบบทางสังคมที่เปิดโอกาสให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างองค์กร เพื่อการแลกเปลี่ยนการสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและการร่วมกันทำงาน เครือข่ายประกอบด้วยองค์การจำนวนหนึ่งซึ่งมีอาณาเขตแน่นอนหรือไม่ก็ได้ องค์กรเหล่านี้มีฐานะเท่าเทียมกัน Starkey and Paul (1997) และ Smith and Wohlstetter (2006) กลุ่มของคนหรือองค์การที่มีความสนใจแลกเปลี่ยนข่าวสารข้อมูลระหว่างกัน หรือทำกิจกรรมร่วมกันในลักษณะที่บุคคลหรือองค์การที่สมาชิกยังคงมีความเป็นอิสระในการดำเนินกิจกรรมของตน ไม่ว่าจะเป็นด้านสังคม ด้านข่าวสาร ฯลฯ

การสร้างเครือข่ายการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) อธิบายว่า การสร้างเครือข่าย สามารถจำแนกออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ เครือข่ายที่เป็นทางการ (Formal) เป็นเครือข่ายที่มีข้อตกลง ระบบ ระเบียบความสัมพันธ์ และวัตถุประสงค์ร่วมกัน และเครือข่ายที่ไม่เป็นทางการ (Informal) เป็นเครือข่ายความสัมพันธ์ทางสังคม มีข้อตกลงเฉพาะกิจกรรม มีวัตถุประสงค์เฉพาะเรื่อง แต่ไม่มีข้อตกลง ระบบ ระเบียบความสัมพันธ์ และวัตถุประสงค์ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง ซึ่งโรงเรียนจะจัดระบบความสัมพันธ์ของเครือข่าย ให้เป็นเครือข่ายประเภทใดขึ้นอยู่กับระดับความสัมพันธ์และวัตถุประสงค์ขององค์กรนั้น ๆ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

รูปภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง งานวิจัยบทบาทของคริสตจักรและเครือข่ายที่มีผลต่อการเข้าถึงการศึกษาของบุตรหลานแรงงานข้ามชาติในจังหวัดสมุทรสาคร เป็นวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ในรูปแบบพรรณนาและบรรยาย โดยมุ่งเน้นการศึกษาเชิงลึกถึงกระบวนการและการจัดการศึกษาของบุตรหลานแรงงานข้ามชาติภายในศูนย์คาทอลิกนักบุญอันนา ศูนย์มาริสต์ และศูนย์คาทอลิกนักบุญอากิมเพื่อผู้อพยพย้ายถิ่น จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) คือ ฝ่ายสังฆมณฑลกรุงเทพฯ ผู้อำนวยการศูนย์ฯ ผู้จัดการศูนย์ฯ ครูผู้สอน ผู้ปกครองกลุ่มนักเรียน และเครือข่ายการย้ายถิ่น (เครือข่ายแบบทางการ และเครือข่ายไม่เป็นทางการ) อันได้แก่ กลุ่มที่หนึ่ง อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ (ฝ่ายสังคม) จำนวน 1 คน ผู้อำนวยการศูนย์ฯ จำนวน 1 คน ผู้จัดการศูนย์ฯ จำนวน 1 คน และครูอาสาสมัครจำนวน 12 คน และกลุ่มที่สอง เครือข่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้อง รวมทั้งสิ้น 30 กลุ่มตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อให้ครอบคลุมถึงเนื้อหาในการศึกษา ผู้วิจัยได้กำหนดเครื่องมือในการวิจัยอันประกอบด้วย (1) การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) และ (2) แบบสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยคำนึงถึงวัตถุประสงค์และปัญหาการวิจัย รวมทั้งกรอบแนวคิดในการศึกษาเป็นพื้นฐาน โดยกำหนดประเด็นต่าง ๆ ของคำถามให้ครอบคลุมเนื้อหา

การเก็บรวบรวมข้อมูล (1) ข้อมูลทุติยภูมิ อาทิ นโยบายการจัดการศึกษา เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อม สังคม ประชาชน ประวัติความเป็นมาของศูนย์ เอกสารแนะนำศูนย์ (2) การเก็บข้อมูลรวบรวมจากการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) ด้วยการเป็นครูอาสาสมัคร และ (3) การสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant Observation) เพื่อให้ผู้วิจัยสามารถทำการสังเกตในเชิงสำรวจสภาพทั่วไปของศูนย์การเรียนรู้

การวิเคราะห์ข้อมูล ก่อนการเริ่มทำการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Data Triangulation) จากแหล่งที่มา 3 แหล่ง ได้แก่ เวลา สถานที่ และบุคคล เพื่อพิสูจน์ความถูกต้องของข้อมูล ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลนั้นจะทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่มีเนื้อหาบรรยาย (Content Analysis) ทำการวิเคราะห์ข้อมูลภายใต้แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ก่อนจะนำเสนอในรูปแบบของการอธิบายเชิงบรรยาย (Descriptive Method) ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้

ผลการวิจัย

1. บทบาทของคริสตจักรกับกระบวนการจัดการศึกษาของบุตรหลานแรงงานข้ามชาติ

ความเป็นสังคมพหุวัฒนธรรมภายในศูนย์คาทอลิกนักบุญอันนา ศูนย์มาริสต์ และศูนย์คาทอลิกนักบุญยออาคิมเพื่อผู้อพยพย้ายถิ่นส่งผลให้เกิดการจัดการศึกษาแบบพหุวัฒนธรรมขึ้นในศูนย์การเรียนรู้ทั้ง 3 แห่ง เพื่อเป็นการส่งเสริมและเปิดโอกาสให้บุตรของแรงงานข้ามชาติที่มีความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรมได้รับการหล่อหลอมจากระบบการศึกษาจนกระทั่งสามารถใช้ชีวิตในสังคมไทยได้อย่างปกติสุข ดังนั้นการจัดการศึกษาแบบพหุวัฒนธรรมภายในศูนย์คาทอลิกนักบุญอันนา ศูนย์มาริสต์ และศูนย์คาทอลิกนักบุญยออาคิมเพื่อผู้อพยพย้ายถิ่นจึงถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการหล่อหลอมเด็กที่มีความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม ซึ่งประเด็นที่ควรตระหนัก

ถึงคือการศึกษาและวิเคราะห์ถึงประเด็นปัญหาและอุปสรรคในการจัดการศึกษาภายในศูนย์ฯ เนื่องจากในการดำเนินการจัดการศึกษาในสังคมที่มีความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรมย่อมต้องมีปัญหาหรืออุปสรรคระหว่างการดำเนินการพัฒนาตามเงื่อนไขในด้านต่าง ๆ ก่อนที่จะประสบความสำเร็จ

ทั้งนี้ การศึกษาสามารถแบ่งบทบาทการจัดการศึกษาของคริสตจักรที่มีจุดเด่นและจุดด้อย ผ่านองค์ประกอบของการจัดการศึกษา 8 ด้าน ได้แก่ ด้านนโยบายสถานศึกษาด้านหลักสูตร ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล ด้านบุคลากร ด้านบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม และด้านผู้ปกครองและชุมชน โดยสามารถสรุปได้ดังนี้

1.1 ด้านนโยบายสถานศึกษา ศูนย์คาทอลิกนักบุญอันนาได้นำพระราชบัญญัติการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2542 มาปรับใช้ในการก่อตั้งศูนย์การเรียนรู้ ยังสามารถกำหนดกรอบและมาตรฐานการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับบุตรหลานแรงงานข้ามชาติที่มีความต้องการพิเศษ เช่น ด้านภาษา วัฒนธรรม เป็นต้นโดยฝ่ายสังคม อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ ได้มีการกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ และวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมและสนับสนุนการทำงานด้านการศึกษา ซึ่งเน้นผู้ยากไร้ด้วยการสร้างโอกาสในการเข้าถึงการเรียนรู้อย่างเท่าเทียม เพื่อสงเคราะห์และพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้ย้ายถิ่นโดยวัตถุประสงค์แรกเริ่มของการก่อตั้งศูนย์คาทอลิกนักบุญอันนา คือ เพื่อผู้อพยพเพื่อให้ความช่วยเหลือผู้พลัดถิ่น แรงงานข้ามชาติและผู้ติดตาม (บุตร) ในเรื่องการศึกษาซึ่งในปัจจุบันการดำเนินงานของศูนย์ยังยึดวัตถุประสงค์ตั้งแต่ต้น ทำให้มีจุดยืนที่ชัดเจนในการทำงานเพื่อให้ความช่วยเหลือผู้อพยพพลัดถิ่นอย่างแท้จริง ทั้งนี้ ผู้อำนวยการศูนย์ฯ และผู้จัดการศูนย์ฯ ยังเปิดโอกาสรับบุตรของแรงงานข้ามชาติทุกกลุ่มชาติพันธุ์เข้าสู่ระบบการศึกษาของศูนย์

1.2 ด้านหลักสูตร ประกอบด้วยหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้หลัก เป็นวิชาที่บุตรของแรงงานข้ามชาติต้องมีการใช้ภาษาสื่อสารอยู่ในชีวิตประจำวัน ได้แก่ ภาษาเมียนมา ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นรายวิชาภาษาที่ทางศูนย์เน้นให้การศึกษาแก่นักเรียน ถือได้ว่าเป็นประโยชน์ที่ดีกับผู้เรียน ด้านหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้รอง มีการบูรณาการหลักสูตรในเนื้อหาสาระวิชา ที่เหมาะสมกับผู้เรียนภายในห้องเรียนพหุวัฒนธรรมตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยเป็นหนังสือที่ฝ่ายการศึกษา อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ และคณะครู ได้ร่วมกันปรับปรุง

เนื้อหากระบวนการสอนแบบบูรณาผ่านกระบวนการจัดการความรู้ (Knowledge Management)

1.3 ด้านสื่อการเรียนการสอน มีการสร้างสื่อเสริมสร้างการจัดการศึกษาแบบ พหุวัฒนธรรมเพื่อให้นักเรียนเกิดความเข้าใจในเรื่องความหลากหลายทางวัฒนธรรมทั้ง ในห้องเรียน และนอกห้องเรียน ในรูปแบบใบความรู้ขนาดเล็ก และใช้สื่อจาก อินเทอร์เน็ตประกอบการสอนในบางรายวิชา ทำให้ง่ายต่อการจัดการเรียนการสอน นักเรียนสามารถเรียนรู้ และเข้าใจได้โดยง่ายจากสื่อที่นำมาใช้ในห้องเรียน

1.4 ด้านการจัดการเรียนการสอน กิจกรรมภายในห้องเรียนที่ส่งเสริมความรู้ และความเข้าใจโดยตรงและโดยอ้อม จะอยู่ในรูปแบบของการสอดแทรกเนื้อหาด้ว วัฒนธรรมเข้าไปในกลุ่มสาระการเรียนรู้มากที่สุดคือ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชา สังคมศึกษา โดยมีการบูรณาการเข้ากับรายวิชาทั้ง 5 สาระ ได้แก่ วิชาหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิต วิชาเศรษฐศาสตร์ วิชาประวัติศาสตร์ วิชาภูมิศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ศิลธรรมและจริธรรม ลักษณะกิจกรรมนอกห้องเรียนจะช่วยให้ส่งเสริม ความเข้าใจด้านวัฒนธรรมต่อผู้เรียนมากยิ่งขึ้น ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ ได้ด้วยตัวเอง ยกตัวอย่างเช่น กิจกรรมการศึกษาจากแหล่งเรียนรู้นอกสถานที่เพื่อ ส่งเสริมความเข้าใจอันดีต่อวัฒนธรรมท้องถิ่น กิจกรรมลอยกระทงที่มีการส่งเสริมการ แต่งกายด้วยชุดประจำกลุ่มชาติพันธุ์ กิจกรรมแสดงเพลงเต้นรำตามประเพณีของกลุ่ม ชาติพันธุ์พื้นเมือง (อุ้งค้ะล้ะวาระลือะระกมปุระ) เป็นต้น ส่งเสริมให้บุตรของ แรงงานข้ามชาติได้แสดงตัวตนในพื้นที่สาธารณะ ในขณะที่ครูผู้สอนทั้ง 3 ศูนย์ฯ มีการ ปรับกระบวนการและเทคนิคการสอน จากการจัดการเรียนรู้แบบท่องจำ เป็นการจัดการ เรียนรู้แบบร่วมมือ ซึ่งเป็นการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบของ Active learning ซึ่งสอดคล้องกับกระบวนการสร้างความรู้ (The Knowledge Construction Process) ในแนวทางการจัดการศึกษาแบบพหุวัฒนธรรม

1.5 ด้านการวัดและประเมินผล พบว่า ไม่มีการวัดและประเมินผลการศึกษา เป็นการเฉพาะในการจัดการศึกษาในห้องเรียนพหุวัฒนธรรม แต่จะวัดผลการศึกษาด้วย เครื่องมือทั่วไป ๆ ทั้งการสอบเก็บคะแนนระหว่างเรียน การสอบวัดผลกลางภาค และ การสอบวัดผลปลายภาคเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา ส่วนการ ประเมินผลในรูปแบบอื่น ๆ ที่ไม่ใช่การสอบวัดผล แบ่งได้ 3 รูปแบบได้แก่ (1) พุทธิพิสัย หรือความรู้ความเข้าใจ (2) จิตพิสัยหรือการยอมรับค่านิยม (3) ทักษะพิสัยหรือการนำ

ไปใช้ เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงศักยภาพที่ตนเองถนัด เพื่อการสะสมคะแนน ลดความกดดันของผู้เรียนในเรื่องการทดสอบเพื่อเก็บคะแนน

1.6 ด้านบุคลากร โดยบุคลากรภายในศูนย์ฯ ผู้บริหาร และครูผู้สอนมีทัศนคติเชิงบวกต่อนักเรียนที่มีความแตกต่างหลากหลายทางเชื้อชาติและชาติพันธุ์ และมีส่วนช่วยพัฒนาศักยภาพในการจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรม ซึ่งฝ่ายบริหารและครูผู้สอนได้ช่วยกันพัฒนาหลักสูตรและนโยบายการจัดการศึกษาแบบพหุวัฒนธรรม ครูผู้สอนส่วนหนึ่งมีการใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนซึ่งสอดคล้องกับกระบวนการสร้างความรู้ (The Knowledge Construction Process) ของ Banks ที่ต้องการให้ผู้เรียนใช้ความคิดวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบมากกว่าการท่องจำ ส่วนฝ่ายบริหารมีทัศนคติที่ดีต่อเด็กที่มีความแตกต่างทางเชื้อชาติและชาติพันธุ์ ทำให้การศึกษาแบบพหุวัฒนธรรมย่อมมีแนวโน้มที่จะประสบความสำเร็จ ส่งผลให้ฝ่ายสนับสนุนมีแรงขับเคลื่อนในการพัฒนาการจัดการศึกษาแบบพหุวัฒนธรรม

1.7 ด้านบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรกับนักเรียนมีลักษณะที่ปฏิสัมพันธ์ในเชิงบวก เนื่องจากครูมีทัศนคติที่ดีต่อนักเรียนทุกคน ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรกับบุคลากรภายในศูนย์การเรียนรู้ทั้ง 3 แห่งมีปฏิสัมพันธ์ในเชิงบวก แม้ครูอาสาสมัครชาวไทย ครูอาสาสมัครชาวเมียนมา ครูอาสาสมัครชาวมอญ บาทหลวง ชิสเตอร์คณะดอมินิกัน และชิสเตอร์คณะนักบุญยอแซฟแห่งการประจักษ์ ซึ่งมีความแตกต่างกันทั้งทางเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรมสามารถอยู่ร่วมกันได้ด้วยความสามัคคีปรองดอง และความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับนักเรียนส่วนใหญ่มีปฏิสัมพันธ์ในเชิงบวก ในแต่ละศูนย์มีลักษณะเกื้อกูลซึ่งกันและกันระหว่างรุ่นพี่และรุ่นน้อง รวมถึงความสัมพันธ์ในระหว่างศูนย์การเรียนรู้ที่เนื่องจากศูนย์ฯ มีการจัดกิจกรรมเล่นกีฬานานทุกวันศุกร์ นักเรียนของแต่ละศูนย์การเรียนมาเล่นกีฬาร่วมกัน ทำให้นักเรียนมีการทำกิจกรรมต่าง ๆ และใช้เวลาอยู่ร่วมกันจนเกิดความคุ้นเคยต่อวัฒนธรรมซึ่งกันและกัน

1.8 ด้านผู้ปกครองและชุมชน ผู้ปกครองส่วนใหญ่เห็นว่าศูนย์การเรียนรู้ไม่มีการเก็บค่าธรรมเนียมในการศึกษา อยู่ใกล้ที่พักอาศัย สะดวกต่อการเดินทาง มีการศึกษาทั้งภาษาไทย ภาษาเมียนมา และภาษาอังกฤษ ทำให้บุตรของตนได้รับทักษะภาษา ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการทำงานในอนาคต ทางด้านของศูนย์คาทอลิกนักบุญอันนา อยู่ในชุมชนคริสตจักรนิกายโรมันคาทอลิก ทำให้มีความร่วมมือกันระหว่างศูนย์ฯ กับชุมชน

และศูนย์คาทอลิกนักบุญอากิม ตั้งอยู่ในพื้นที่ของโครงการบ้านเอื้ออาทรทำเงิน มีชุมชนแรงงานข้ามชาติอาศัยอยู่ภายในโครงการฯ จำนวน 2,811 คน จนทำให้เกิดเครือข่ายการศึกษาทั้งศิษย์เก่าและศิษย์ปัจจุบันที่ช่วยการจัดกิจกรรม

สำหรับอุปสรรคและความท้าทายของการจัดการศึกษา (1) ด้านนโยบายสถานศึกษา ซึ่งเปิดรับบุตรของแรงงานข้ามชาติทุกกลุ่มชาติพันธุ์ ของผู้อำนวยการศูนย์ฯ และผู้จัดการศูนย์ฯ ทำให้มีจำนวนนักเรียนมาก ส่งผลให้คุณภาพการจัดการเรียนการสอน (2) ด้านหลักสูตร การกำหนดสาระการเรียนรู้ไม่มีหลักสูตรที่ชัดเจน ไม่มีการบูรณาการ และสอดแทรกเนื้อหาเกี่ยวกับพหุวัฒนธรรมในการเรียนรู้ (3) ด้านสื่อการเรียนการสอน ภายในศูนย์ฯ ยังมีการจัดทำสื่อการเรียนการสอนทางด้านพหุวัฒนธรรมในจำนวนที่น้อยมาก (4) ด้านการจัดการเรียนการสอนที่รูปแบบของการสอดแทรกเนื้อหาด้ววัฒนธรรมเข้าไปในกลุ่มสาระการเรียนรู้หลักที่ยังมีการสอดแทรกเนื้อหาระหว่างการเรียนรู้ (5) ด้านการวัดและประเมินผล ศูนย์ฯ ไม่มีเกณฑ์การวัดและประเมินผลการศึกษาที่แน่นอน (6) ด้านบุคลากร พบว่า ขาดความตื่นตัวในการพัฒนาตนเองและองค์การมีเพียงครูผู้สอนบางส่วนที่พัฒนาการจัดการศึกษา (7) ด้านบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม ปัญหาส่วนใหญ่เป็นการกีดกันทางวัฒนธรรมจากการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม ปัญหาอคติทางชาติพันธุ์ของครูและผู้เรียน และ (8) ด้านผู้ปกครองและชุมชน ปัญหาย้ายถิ่นที่อยู่อาศัยและปัญหาความยากจน ส่งผลให้ผู้เรียนต้องติดตามผู้ปกครอง ซึ่งเป็นแรงงานข้ามชาติย้ายถิ่นที่อยู่อาศัยไปพักอาศัยใกล้สถานที่ทำงาน ทำให้ผู้เรียนต้องออกจากการศึกษาอย่างกะทันหัน และขาดโอกาสทางการศึกษา

2. บทบาทของเครือข่ายการย้ายถิ่นกับการเข้าถึงการศึกษาของบุตรหลานแรงงานข้ามชาติ

เครือข่ายการย้ายถิ่นได้เข้ามามีบทบาทส่งเสริม และสนับสนุนให้แก่บุตรหลานแรงงานข้ามชาติภายในศูนย์คาทอลิกนักบุญอันนา ศูนย์มาริสต์ และศูนย์คาทอลิกนักบุญอากิม เพื่อผู้อพยพย้ายถิ่น ทั้งในด้านการศึกษา ด้านสุขภาพ โดยสามารถแบ่งเครือข่ายออกได้เป็น 2 ประเภท คือ เครือข่ายเป็นทางการ (Formal) และเครือข่ายที่ไม่เป็นทางการ (Informal)

2.1 เครือข่ายเป็นทางการ (1) ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ อำเภอเมืองสมุทรสาคร

ได้บันทึกข้อตกลงการบูรณาการหลักสูตร การจัดการศึกษานอกระบบ สำหรับเด็กที่ไม่มีสัญชาติไทยที่อยู่ในเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับระดับประถมศึกษา เกิดเป็น

นวัตกรรมการศึกษาที่ใช้หลักสูตรการรู้หนังสือไทยเป็นแกนกลางร่วมกับการปรับปรุงเนื้อหาในสอดคล้องกับผู้เรียนเป็นสำคัญ ผ่านกระบวนการจัดการความรู้ (Knowledge Management) (2) อองฟอง ดู แม็งซิง หรือมูลนิธิลูกแม่น้ำโขงที่เป็นองค์การคาทอลิกจากประเทศฝรั่งเศส สนับสนุนเงินทุนรายเดือนให้แก่บุตรหลานแรงงานข้ามชาติในศูนย์คาทอลิกนักบุญอันนา ศูนย์มาริสต์ และศูนย์คาทอลิกนักบุญยออาภิมเพื่อผู้อพยพย้ายถิ่น โดยสนับสนุนเงินทุน 22,000 บาท เป็นประจำทุกเดือน นอกจากนี้ มูลนิธิลูกแม่น้ำโขงยังได้เข้ามาสนับสนุนการบำบัดประคับประคองสุขภาพภายในศูนย์การเรียนทั้ง 3 แห่ง (3) มูลนิธิเซนต์หลุยส์ ได้จัดบริการหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ ด้านการรักษาพยาบาลเพื่อส่งเสริมสุขภาพอนามัย และฟื้นฟูสุขภาพแก่ประชาชนผู้ด้อยโอกาสในชุมชนที่ยากจน การบริการตรวจสุขภาพแก่แรงงานข้ามชาติรวมทั้งบุตรหลานแรงงานข้ามชาติ โดยความร่วมมือของมูลนิธิเซนต์หลุยส์และโรงพยาบาลเซนต์หลุยส์เข้ามาให้บริการเป็นประจำทุก 6 เดือน เพื่อให้การรักษาพยาบาลและตรวจโรคเบื้องต้นแก่แรงงานและบุตรหลานแรงงานต่างชาติดังกล่าวโดยไม่มีค่าใช้จ่ายใด ๆ ทั้งสิ้น และ (4) มูลนิธิสิกขาเอเชีย ให้ความสำคัญอย่างต่อเนื่องในโครงการห้องสมุดเคลื่อนที่ หรือโครงการหนังสือเพื่อเด็กทุกคน ถือเป็นโครงการต่อเนื่องเพื่อช่วยให้เด็ก ๆ ในพื้นที่ห่างไกลได้มีโอกาสเข้าถึงบริการของห้องสมุด เพื่อเสริมสร้างการศึกษา

2.2 เครือข่ายไม่เป็นทางการ เครือข่ายไม่เป็นทางการ (Informal) เป็นเครือข่ายความสัมพันธ์ทางสังคม มีข้อตกลงเฉพาะกิจกรรม มีวัตถุประสงค์เฉพาะเรื่อง แต่ไม่มีข้อตกลง ระบบ ระเบียบความสัมพันธ์ และวัตถุประสงค์ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง สำหรับเครือข่ายไม่เป็นทางการเข้ามาให้การสนับสนุน เช่น บริษัทเอกชนที่ให้ความช่วยเหลือในการบริจาคสิ่งของ สถานประกอบการ โรงงาน ลังปลา เป็นต้น เครือข่ายเหล่านี้ได้เข้ามาช่วยเหลือในรูปแบบของการบริจาคสิ่งของตลอดจนเลี้ยงอาหารกลางวันแก่บุตรหลานแรงงานข้ามชาติภายในศูนย์ฯ สะท้อนให้เห็นว่าองค์กรการคริสตจักรได้มีการจัดระบบความสัมพันธ์ของเครือข่าย ว่าเครือข่ายดังกล่าวควรจัดเป็นเครือข่ายประเภทใด ขึ้นอยู่กับระดับความสัมพันธ์และวัตถุประสงค์ขององค์กรนั้น ๆ ตลอดจนถึงสิ่งที่นำมาบริจาคเนื่องจากบริบทและความต้องการของแต่ละศูนย์การเรียนมีความแตกต่างกัน

นอกจากนี้ มีกลุ่มอาสาสมัครทั้งในไทยและต่างประเทศ เข้ามาร่วมจัดกิจกรรม สันทนาการเป็นครั้งคราว การจัดกิจกรรมโดยอาสาสมัครส่วนใหญ่ใช้เกมและกิจกรรมกลุ่ม

ช่วยสร้างบรรยากาศสันติภาพการก่อให้เกิดความสามัคคีระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ ดังนั้น การสร้างเครือข่ายความร่วมมือนั้นต้องมีการแสวงหาเครือข่ายที่เหมาะสม ตลอดจนมี เป้าประสงค์ที่สอดคล้องกัน โดยมีการสร้างข้อตกลงและวางแผนร่วมกัน ตลอดจนมีการ ขึ้นร่วมดำเนินงานและกำกับติดตามเพื่อสร้างความร่วมมือของเครือข่ายตาม วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ และท้ายที่สุดต้องมีการทบทวนผลการดำเนินงาน เพื่อเป็นการ ทบทวนปรับปรุงพัฒนาเครือข่ายต่อไป

สรุป และอภิปรายผลการวิจัย

การจัดการศึกษาแบบพหุวัฒนธรรมภายในศูนย์คาทอลิกนักบุญอันนา ศูนย์มาริสต์ และศูนย์คาทอลิกนักบุญยอากิมเพื่อผู้อพยพย้ายถิ่นมีการจัดการศึกษาแบบพหุวัฒนธรรม จึงถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการหล่อหลอมเด็กที่มีความแตกต่างหลากหลายทาง วัฒนธรรม โดยสามารถพิจารณาได้จากองค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอนของ คริสตจักรทั้ง 8 ด้าน ที่เป็นไปตามองค์ประกอบของการจัดการศึกษาของ ปรีชญา เวสารัชช์ (2554) ที่มีการบูรณาการเนื้อหาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ เนื่องจากมีการเพิ่ม เนื้อหาทางวัฒนธรรมเข้าไปในหลักสูตร และมีการปรับเปลี่ยนโครงสร้างหลักสูตร รวมถึงมีการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีการวิเคราะห์และเรียนรู้ด้วยเหตุผล โดยเห็นได้จาก ในส่วนของกระบวนการสร้างความรู้จากการที่ครูผู้สอนมีความพยายามที่จะใช้การจัดการ เรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อให้เด็กมีการเรียนรู้ด้วยตัวเองจากการใช้เหตุผลในการวิเคราะห์ เนื้อหาความรู้ โดยที่ครูผู้สอนจะมีส่วนช่วยในการกระตุ้นให้ผู้เรียนออกความคิดเห็นใน ระหว่างเรียน รวมถึงสามารถถอดคิดของผู้เรียนโดยการสอดแทรกเนื้อหาด้านวัฒนธรรม เพื่อก่อให้เกิดการยอมรับและเข้าใจต่อด้านวัฒนธรรมซึ่งกันและกัน สอดคล้องกับงาน วิจัยของ Aslan (2018) ครูส่วนใหญ่มองว่าการศึกษพหุวัฒนธรรมเป็นการศึกษาที่น่า เสนอแก่บุคคลที่มีเอกลักษณ์ทางชาติพันธุ์ที่แตกต่างกัน การรับรู้ของครูที่มีต่อการศึกษา พหุวัฒนธรรม โดยการศึกษาพหุวัฒนธรรมเน้นการเรียนผ่านการทำกิจกรรมที่ให้นักเรียนเป็นศูนย์กลาง สุวรรณีย์ ชูระแพง และ คณะ (2563) การออกแบบพัฒนา แผนการสอน สื่อการสอน การยอมรับความหลากหลายทางพหุวัฒนธรรมของครูผู้สอน รวมถึงการรับรู้บรรยากาศพหุวัฒนธรรม จะส่งผลดีต่อการจัดการเรียนการสอนแบบ พหุวัฒนธรรม

ศูนย์คาทอลิกนักบุญอันนาเพื่อผู้อพยพย้ายถิ่น เคยได้รับทุนสนับสนุนจากคาร์ดิส เกาหลี เป็นเวลา 3 ปี ต่อด้วยคาร์ดิสสเปน เป็นเวลา 3 ปี และปัจจุบันได้รับเงินทุนสนับสนุนจากทุน ผ่านทางฝ่ายสังคม อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ การบริหารเงินทุนสนับสนุน จากเครือข่ายคริสตจักร หรือคาร์ดิสในช่วงแรกเริ่มภายหลังจากการก่อตั้งศูนย์ได้รับเงิน ทุนสนับสนุนมาสร้างเครือข่ายชุมชน อันเป็นรากฐานที่สำคัญในการช่วยเหลือบุตรหลาน ของแรงงานข้ามชาติได้อย่างทั่วถึง ตามแนวคิดของ Starkey and Paul (1997) และ Smith and Wohlstetter (2006) ที่องค์การสมัครใจทำกิจกรรมร่วมกันโดยสมาชิกมี ความเป็นอิสระในการดำเนินกิจกรรม

เครือข่ายคาร์ดิสเป็นเครือข่ายเงินทุนสนับสนุนหลักที่มีบทบาทสำคัญในการ ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาของคริสตจักรให้สามารถเกิดขึ้นได้ ตลอดจน สามารถสร้างเครือข่ายการย้ายถิ่น โดยใช้ชุมชนแรงงานข้ามชาติบริเวณใกล้เคียงนักบุญ อันนาทำเงินเป็นศูนย์กลาง สอดคล้องกับ ศุภกานต์ แก้วภิรา (2561) อุดมการณ์ในการ จัดตั้งแต่ละศูนย์เกิดจากความต้องการจัดกิจกรรมเชิงประชาสังคมขึ้นเพื่อช่วยเหลือ ผู้อพยพที่อยู่บริเวณจังหวัดสมุทรสาคร โดยมีอุดมการณ์หลักในการทำงานที่คล้ายคลึงกัน คือ มุ่งหมายที่จะช่วยเหลือคนด้อยโอกาส เพื่อเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตและสังคม ในอนาคตให้เข้มแข็งขึ้น ซึ่งหลักคำสอนทางศาสนาถือเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญในการกล่อม เกลาจิตใจให้ผู้คนเข้ามาทำงานเชิงประชาสังคมการทำงานภายในองค์การเพื่อทำ กิจกรรมเชิงประชาสังคมนั้น จะเป็นการประสานความร่วมมือกันของหลายฝ่ายเข้าด้วยกัน ผ่านการปลูกฝังด้านความคิดจากกระบวนการขัดเกลาทางศาสนา Smagorinsky (2022) การมีมูลนิธิเป็นสื่อกลางเพื่อจัดการกับความหลากหลายทางวัฒนธรรมถือเป็นการ บริหารเครือข่ายที่ดีที่สุด ทั้งในแง่ของการสนับสนุน และการอำนวยความสะดวกต่าง ๆ

สอดคล้องกับ ทรงชัย ทองปาน และ สิริจิตต์ เคชอมรชัย (2564) องค์การพัฒนา เอกชนได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมห้องเรียนพหุวัฒนธรรม โดยส่งเสริมให้ เด็กที่เป็นบุตรหลานของแรงงานข้ามชาติสามารถปรับตัวได้ท่ามกลางความแตกต่างทาง วัฒนธรรม โดยองค์การพัฒนาเอกชนจะเข้ามาดูแลเด็กข้ามชาติเพื่อเตรียมความพร้อม ให้กับเด็ก ทั้งในรูปแบบของการจ้างครูจากกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ เพื่อให้มาประจำอยู่ใน โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ เป็นศูนย์เตรียมความพร้อมให้แก่เด็ก เพื่อทำหน้าที่สอนเด็ก นักเรียนที่เป็นบุตรหลานของแรงงานข้ามชาติก่อนที่จะเข้าสู่ชั้นเรียนปกติ ทำหน้าที่ใน การปรับพื้นฐานให้กับเด็กที่เป็นบุตรหลานของแรงงานข้ามชาติ ทำให้ลดภาระให้กับ โรงเรียนในเรื่องการสอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านภาษา บุศรา นิยมเวช (2563) สำหรับ

หลักสูตรที่เปิดทำการเรียนการสอนเกิดจากการมีส่วนร่วม 4 ประสาน ทั้ง ฝ่ายบริหาร ฝ่ายปฏิบัติการ ชุมชน และผู้เรียน โดยบทบาทของฝ่ายบริหารและฝ่ายปฏิบัติการทำให้เกิดการมีส่วนร่วมเป็นเครือข่ายการเรียนรู้ ให้ความร่วมมือและการสนับสนุนชุมชน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้ (1) ฝ่ายสังคม อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ ต้องแสวงหาภาคีเครือข่ายและเสริมสร้างบทบาทความร่วมมือจากภาครัฐ และตัวแสดงอื่น ๆ ที่ไม่ใช่รัฐ (2) ศูนย์การเรียนรู้ต้องจัดการศึกษาด้วยบูรณาการหลักสูตรร่วมกับศูนย์ส่งเสริมการศึกษา อำเภอเมืองสมุทรสาคร มูลนิธิรักไทย และมูลนิธิมอญแสงเทียน ซึ่งเป็นองค์การที่มีเป้าประสงค์การทำงานลักษณะคล้ายคลึงกัน ให้มีเนื้อหาด้านพหุวัฒนธรรมในทุกกลุ่มสาระวิชา ตลอดจนเสริมสร้างองค์ความรู้จากกิจกรรมทั้งในและนอกห้องเรียน เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะให้กับผู้เรียน (3) ครูผู้สอนต้องสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ตลอดคิด ไม่แบ่งแยก ไม่เลือกปฏิบัติ และเห็นคุณค่าวัฒนธรรมในทุกชาติพันธุ์ มุ่งเน้นการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้หลัก เพื่อพัฒนาผู้เรียนสู่ทักษะการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป การศึกษาสถานศึกษาเขตการปกครองอื่นภายใต้การกำกับดูแลของศาสนาอิสลามแห่งประเทศไทย เพื่อศึกษาเชิงเปรียบเทียบหรือการศึกษาเปรียบเทียบการจัดการศึกษาแบบพหุวัฒนธรรมกับสถานศึกษาอื่นหรือโรงเรียนที่มีการจัดการศึกษาแบบปกติ เพื่อได้ทราบถึงความเหมือนหรือความแตกต่างของระบบการจัดการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรมได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมการปกครอง. (2566, 4 กันยายน). *จำนวนเด็กต่างด้าวที่เกิดในประเทศไทย รายปี พ.ศ.2565 (เฉพาะจังหวัดสมุทรสาคร)*. สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง.
- ทรงชัย ทองปาน และ สิริจิตต์ เดชอมรชัย. (2564). *รายงานวิจัยเรื่องโครงการห้องเรียน “ห้องเรียนพหุวัฒนธรรม” : องค์ความรู้ ประสบการณ์และตัวแบบการจัดการเรียนการสอนของครูสังคมศึกษาในพื้นที่ที่มีแรงงานข้ามชาติหนาแน่น (สมุทรสาคร ปทุมธานีและนครปฐม)*. สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม.

- บุศรา นิยมเวช. (2563). บทบาทของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในเขตกรุงเทพมหานครต่อการสร้างการมีส่วนร่วมและเครือข่ายการเรียนรู้ตลอดชีวิต. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*, 8(2), 633-645.
- ปรีชญา เวสารัชช์. (2554). *หลักการจัดการศึกษา*. ภาพพิมพ์.
- ปริญญญา หวันเหลี่ยม. (2558). *ความร่วมมือระหว่างองค์กรภาครัฐและองค์กรพัฒนาเอกชน : กรณีศึกษาการจัดสวัสดิการด้านการศึกษาให้กับบุตรหลานแรงงานข้ามชาติในศูนย์คาทอลิกนักบุญยออาภิมาเพื่อผู้อพยพย้ายถิ่นจังหวัดสมุทรสาคร*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศุภกานต์ แก้วภิรา. (2018). มิติเชิงประชาสังคมขององค์การทางศาสตร์ในการช่วยเหลือผู้อพยพ. *วารสารธรรมศาสตร์*, 37(3), 79-98.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). *คู่มือการสร้างเครือข่ายร่วมพัฒนาและการส่งเสริมศักยภาพผู้เรียน*. ชุมชนสมรรถนะการเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักงานแรงงานจังหวัดสมุทรสาคร. (2565). *เปรียบเทียบจำนวนคนข้ามชาติคงเหลือแยกตามประเภท*. สำนักงานแรงงานจังหวัดสมุทรสาคร.
- สุวรรณี ฐะแพง เชิดชัย ฐะแพง กำธร ไพจิตร และ วัฒนพงศ์ อ่อนนุ่ม. (2563). การทดลองจัดการศึกษาพหุวัฒนธรรมในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ของจังหวัดราชบุรี. *วารสารสิทธิปริทรรศน์*, 21(2), 168-181.
- Alter, C., and Hage, J., (1993). *Organizations Working Together*. Sage.
- Aslan, S., (2018). How is Multicultural Education Perceived in Elementary Schools in Turkey? A Case Study European. *Journal of Educational Research*, 8(1), 233-247.
- Banks, James A., (2001). *Cultural Diversity and Education: Foundations, Curriculum, and Teaching*. Allyn and Bacon.
- Cortes, C.E., (1996). *The Children Are Watching: How the Media Teach About Diversity*. Teachers College.

- Grant, C.A. and Ladson-Billing, G., (1997). *Dictionary of Multicultural Education*. Oryx Press.
- Hough, J.B. and Duncan, J.K., (1970). *Teaching: Description and Analysis*. Addison-Wesley.
- Smagorinsky, P., (2022). The Creation of National Cultures through Education, the Inequities They Produce, and the Challenges for Multicultural Education. *International Journal of Multicultural Education*, 24(2), 80-96.
- Smith, and Wohlstetter, P., (2006). Understanding the Different Faces of Partnering: A Typology of Public-Private Partnerships. *School Leadership & Management*, 26(3), 249–268.
- Starkey and Paul (1997). *Network for Development*. IFRTD (The International Forum for Rural Transport and Development). International.

